Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2026/868

27.2.2026

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Spółdzielnie przemysłowe – narzędzie służące sprostaniu wyzwaniu, którym jest zrównoważona konkurencyjność sprzyjająca włączeniu społecznemu

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2026/868)

Sprawozdawca: **Giuseppe GUERINI (IT, Gr. III)**

Współsprawozdawca: **Michal PINTÉR (SK, Kat. 1)**

Doradczynie i doradcy	Diana DOVGAN (z ramienia sprawozdawcy Grupy III) Alexandra ŠARINOVÁ (z ramienia współsprawozdawcy, Kat. 1)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.1.2025
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemyśle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	12.9.2025
Data przyjęcia na sesji plenarnej	3.12.2025
Sesja plenarna nr	601
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	198/0/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zaleca, by instytucje UE, państwa członkowskie i władze regionalne włączyły kształcenie w zakresie przedsiębiorczości spółdzielczej do głównego nurtu nauczania o przedsiębiorczości i szkolenia zawodowego zarówno na poziomie średnim, jak i wyższym. Obejmuje to kampanie uświadamiające i warsztaty skierowane do instytucji finansowych oraz stowarzyszeń branżowych, które powinny uznać model spółdzielczy. Władze krajowe i regionalne powinny popularyzować spółdzielnie wśród przedsiębiorstw typu start-up i młodych przedsiębiorczyń i przedsiębiorców. W programie Erasmus+ należy uwzględnić szczególne możliwości dla spółdzielni.

1.2. EKES podkreśla, że instytucje UE i państwa członkowskie powinny uznać spółdzielnie przemysłowe za główny motor europejskiej gospodarki oraz wdrożyć ukierunkowane bodźce finansowe (ulgi podatkowe, dotacje, nisko oprocentowane finansowanie), aby zachęcić spółdzielnie przemysłowe do korzystania z symbiozy przemysłowej i obiegu zamkniętego. Władze gminne i regionalne powinny oferować lokalne bodźce podatkowe i dotacje dla nowo utworzonych spółdzielni, tak by wspierać rozwój gospodarczy na poziomie społeczności.

1.3. EKES zachęca do krajowych i regionalnych inwestycji we wspólne kompleksy przemysłowe i strefy ekoprzemysłowe, aby ułatwić powstawanie spółdzielni przemysłowych na szczeblu lokalnym. Należy ponadto wspierać wspólne platformy dzielenia się wiedzą, umożliwiające spółdzielniom przemysłowym wymianę wiedzy fachowej i zwiększenie skali zrównoważonej produkcji przemysłowej.

1.4. Programy spójności UE powinny obejmować specyficzne dla spółdzielni środki z zakresu polityki, aby w pełni wykorzystywać siłę przedsiębiorstw spółdzielczych. Państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny włączyć do regionalnych planów rozwoju specyficzne dla spółdzielni środki z zakresu polityki i dopilnować, aby spółdzielnie przemysłowe były uznawane za siły napędowe lokalnego zrównoważonego rozwoju. W ramach finansowania spójności, planów inwestycji infrastrukturalnych i krajowych strategii na rzecz regionów słabo rozwiniętych należy priorytetowo traktować inicjatywy realizowane przez spółdzielnie w celu zwiększenia odporności regionalnej.

1.5. Rosnące znaczenie sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego w przemyśle sprawia, że dostęp do danych, ich przechowywanie i zarządzanie nimi jest niezbędne i jest ważne ze strategicznego punktu widzenia. Z tego powodu spółdzielnie oparte na danych będą zyskiwać coraz większe znaczenie w zarządzaniu przemianami przemysłowymi. Komitet zachęca zatem Komisję Europejską i państwa członkowskie do wspierania stowarzyszeń przedsiębiorców, w tym spółdzielni, w podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju organizacji będących własnością użytkowników, w celu zarządzania danymi i ich wymiany.

1.6. W strategiach politycznych UE należy uznać, że model spółdzielczy wnosi inną wartość dodaną niż konwencjonalne przedsiębiorstwa komercyjne, gdyż na pierwszym miejscu stawia demokratyczne zarządzanie, sprawiedliwy podział bogactwa, silne zaangażowanie na rzecz społeczności, a także wkład we wzmocnienie strategicznej autonomii, wewnętrznej odporności i zdolności adaptacyjnych UE, które mają szczególne znaczenie dla sprostania złożonym wyzwaniom społecznym i gospodarczym.

2. **Wprowadzenie i kontekst**

2.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych ogłosiła rok 2025 Międzynarodowym Rokiem Spółdzielczości (IYC2025) pod hasłem „Spółdzielnie budują lepszy świat". Ten wybór wynika z coraz większego uznania przez instytucje międzynarodowe roli spółdzielni w wielu sektorach.

2.2. Spośród podmiotów gospodarki społecznej i solidarnej to właśnie spółdzielnie stanowią najbardziej uporządkowaną formę przedsiębiorczości oraz występują najbardziej powszechnie na świecie zarówno pod względem postaci prawnych, jak i zasad tożsamości. Unia Europejska, podobnie jak wiele instytucji międzynarodowych, uznała decydującą rolę przedsiębiorstw społecznych.

2.3. Większość spółdzielni to MŚP, ale wiele z nich to również większe przedsiębiorstwa działające w najbardziej konkurencyjnych sektorach. Co najmniej 12 % ludności świata to członkowie spółdzielni; 280 mln osób pracuje w spółdzielniach, które są dla nich głównym źródłem dochodów i utrzymania. W Europie spółdzielnie to 250 tys. przedsiębiorstw, które liczą 141 tys. członków i zatrudniają 5 mln pracowników ([1]).

2.4. Unia Europejska uznała w strategii przemysłowej szczególny ekosystem określany mianem gospodarki bliskości i gospodarki społecznej. W niniejszej opinii z inicjatywy własnej EKES pragnie jednak podkreślić, że model spółdzielczy pozwolił budować konkurencyjne i skuteczne przedsiębiorstwa, których sukces wynika również z ich inkluzywności, partycypacji pracowników i konstruktywnych kontaktów ze społecznościami lokalnymi.

2.5. Spółdzielnie przemysłowe przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy i budowania odporności gospodarczej, a przy tym promują inkluzywne modele biznesowe. Dzięki połączeniu interesów gospodarczych ze zrównoważeniem środowiskowym i społecznym spółdzielnie zachowują odporność w obliczu globalnych wyzwań. Ich zdolność wyważenia rentowności, konkurencyjności i odpowiedzialności społecznej sprawia, że mają one zasadnicze znaczenie dla długoterminowej strategii gospodarczej Europy.

3. **Konkurencyjność Europy i europejskie spółdzielnie**

3.1. Różnorodność przedsiębiorstw została dostrzeżona w traktacie, a Trybunał Sprawiedliwości zauważył niedawno specyficzne cechy modelu spółdzielczego (wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 8 września 2011 r. – sprawy połączone od C-78/08 do C-80/08) ([2]) oraz uznał ukierunkowane strategie za zgodne z prawem.

([1]) Cooperative Europe, roczne sprawozdanie za 2024 r.

([2]) Sprawy połączone od C-78/08 do C-80/08: Wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 8 września 2011 r. (wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Corte suprema di cassazione — Włochy) — Ministero dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate przeciwko Paint Graphos Soc. coop. arl (C-78/08), Adige Carni Soc. coop. arl, w likwidacji, przeciwko Agenzia delle Entrate, Ministero dell'Economia e delle Finanze (C-79/08) i Ministero delle Finanze przeciwko Michele Franchetto (C-80/08) (Odesłanie prejudycjalne — Dopuszczalność — Pomoc państwa — Ulgi podatkowe przyznane spółkom spółdzielczym — Uznanie za pomoc państwa w rozumieniu art. 87 WE — Zgodność ze wspólnym rynkiem — Przesłanki) (Dz.U. C 311 z 22.10.2011, s. 6).

3.2. Spółdzielczy model biznesowy jest w pełni zgodny z wartościami określonymi w Traktacie UE i celami Kompasu konkurencyjności dla UE. Spółdzielnie, które dążą do realizacji celów zarówno gospodarczych, jak i społecznych, są niezbędnym elementem społecznej gospodarki rynkowej.

3.3. Obywatelki, obywatele, środowisko biznesu, banki i administracja publiczna nie znają dobrze formy przedsiębiorstwa spółdzielczego. W niektórych krajach spółdzielnie borykają się z dyskryminującymi praktykami lub negatywnymi skojarzeniami i nie uchodzą za pełnoprawne przedsiębiorstwa na równi z firmami konwencjonalnymi. Stwarza to dodatkowe przeszkody w rozwoju oraz utrudnia im dostęp do finansowania za pośrednictwem tradycyjnych instrumentów kredytowych. Niniejsza opinia może przyczynić się do rozpowszechniania wizerunku spółdzielni jako rentownych przedsiębiorstw, generujących wartość i bogactwo podobnie jak konwencjonalne przedsiębiorstwa. Różnica tkwi w sposobie dystrybucji tego bogactwa oraz w tym, jak wytworzona wartość wraca do społeczeństwa.

3.4. Spółdzielnie stawiają sobie za długoterminowy cel osiągnięcie zrównoważoności gospodarczej i społecznej dzięki wzmocnieniu pozycji jednostek, antycypowaniu zmian oraz optymalizacji wykorzystywania zasobów. Ich dochody nie są przeznaczane na maksymalizację zwrotu z kapitału, lecz na rozłożenie korzyści z myślą o zrównoważonych inwestycjach. W okresach wzrostu zyski w przedsiębiorstwach nastawionych na zysk są zwykle dystrybuowane w formie bardzo hojnych dywidend lub premii. Natomiast w spółdzielniach zyski są odkładane z myślą o lepszym przystosowaniu się do przyszłych cykli spowolnienia.

3.5. Charakterystyczne dla modelu spółdzielczego elastyczność, zdolność adaptacji i kreatywność pozwoliły spółdzielniom działać we wszystkich sektorach gospodarki i dostosowywać się do pojawiających się potrzeb gospodarczych i społecznych. Cechują się one różną wielkością i przybierają różne postaci. Spółdzielnie przemysłowe, z których większość to spółdzielnie pracy, nie są tak dobrze znane. Prowadzą one głównie działalność w obszarze produkcji, budownictwa, usług profesjonalnych, a także w dziedzinie naukowej i technicznej. Spółdzielnie przemysłowe występują zarówno w tradycyjnych, jak i powstających sektorach przemysłu. Spółdzielnie działają również w dziedzinie edukacji, zdrowia, usług, przemyśle rolno-spożywczym, finansach itp., ale również w sektorach przełomowych takich jak IT, programowanie, sztuczna inteligencja i biomedycyna.

3.6. Z racji swojej specyfiki spółdzielnie dążą do równego upodmiotowienia wszystkich członków – równość jest dla nich zarówno celem, jak i miarą ich sukcesu. Podejmują one celowe wysiłki i wykazują się zaangażowaniem na rzecz kierowania się tymi wartościami również w miejscu pracy. Na przykład w spółdzielniach pracy zaangażowanie pracowników w kontrolę nad przedsiębiorstwem i zarządzanie nim prowadzi do zwiększenia ich zadowolenia, podnoszenia kwalifikacji i większej wydajności. Uwzględnienie warunkowości społecznej w procedurach udzielania zamówień publicznych ma zasadnicze znaczenie dla spółdzielni, ponieważ jest sposobem uznania i docenienia nie tylko ich wyników gospodarczych, lecz również misji społecznej.

3.7. W ostatnich czterech latach w UE zlikwidowano prawie milion miejsc pracy w przemyśle wytwórczym ([3]). W tym kontekście należy promować spółdzielnie jako jeden ze sposobów przeciwdziałania deindustrializacji, aby pomóc sektorowi w zapewnieniu sprawiedliwej i uczciwej dwojakiej transformacji oraz chronić i tworzyć wysokiej jakości miejsca pracy. W tym kontekście kwestią priorytetową jest reindustrializacja Europy.

3.8. Spółdzielnie społeczne odgrywają istotną rolę w procesie restrukturyzacji i są motorem innowacji społecznych. Spółdzielnie społeczne działające na rzecz integracji pracowniczej mają zasadnicze znaczenie dla wprowadzania najbardziej wykluczonych pracowników na rynek pracy dzięki skutecznym i odpowiednim szkoleniom. W niektórych krajach, np. w Bułgarii, spółdzielnie społeczne są głównymi pracodawcami osób z niepełnosprawnościami.

3.9. Chociaż spółdzielnie przemysłowe – podobnie jak każde inne przedsiębiorstwo – muszą spełniać wymogi sprawozdawcze w zakresie emisji dwutlenku węgla, obecne ramy sprawozdawczości często nie odzwierciedlają ich specyficznych struktur zarządzania i celów społecznych. Dlatego też systemy sprawozdawczości powinny zostać tak dostosowane, aby lepiej uwzględniać szczególne cechy modelu spółdzielczego i jego wkład w zrównoważony rozwój.

3.10. Wiele spółdzielni angażuje się w transformację cyfrową i ekologiczną lub przewodzi jej, nawet w sektorach zaawansowanych, takich jak badania nad produkcją energii z wodoru. Na przykład we Włoszech spółdzielnia, która zaczynała działalność jako uniwersytecka firma typu spin-off, stała się punktem odniesienia dla innowacji w dziedzinie energii. W Katalonii spółdzielnia energii odnawialnej liczy prawie 86 tys. członków i wytwarza 71,11 GWh rocznie.

([3]) https://www.etuc.org/en/pressrelease/eu-loses-almost-million-manufacturing-jobs-just-4-years.

3.11. Model spółdzielczy okazał się również skuteczny i godny uwagi w gospodarowaniu wodą pełniącym funkcje użyteczności publicznej. Wynika to z prac Sojuszu na rzecz Wspólnotowych Usług Wodnych w Europie (ACOWAS-EU), ustanowionego w okresie konsultacji w sprawie przekształcenia unijnej dyrektywy w sprawie wody pitnej w 2020 r., które to prace rzucają nowe światło na zasoby wody pitnej będące własnością społeczności lokalnej za pośrednictwem spółdzielni.

3.12. Na przykład spółdzielniami wodnymi zarządzają społeczności lokalne, które są też ich właścicielami. Choć w Austrii, Danii, Finlandii, Hiszpanii i Irlandii odnotowano ciekawe doświadczenia na tym polu, to są one mało znane i słabo zbadane.

3.13. W obliczu trwającej w Europie głębokiej transformacji systemu energetycznego polegającej na przestawieniu się z produkcji scentralizowanej na zdecentralizowaną, w sektorze energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych zarządzanie dużą częścią społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej ma formę spółdzielczą. Spółdzielnie energetyczne mogą dostarczać energię ze źródeł odnawialnych po niższej cenie. Jeśli ten model będzie promowany, przemysł europejski może stać się bardziej konkurencyjny dzięki niższym kosztom energii dla przedsiębiorstw, a przejście na zieloną gospodarkę może nastąpić szybciej.

3.14. Banki spółdzielcze odgrywają istotną rolę w umacnianiu gospodarek regionalnych Europy, rozwijaniu jej rynków finansowych i kapitałowych, budowaniu jej globalnej autonomii strategicznej oraz finansowaniu jej sprawiedliwej i zrównoważonej transformacji.

3.15. Istnieją również spółdzielnie zrzeszające przedsiębiorstwa i organizacje o wspólnych celach w wyspecjalizowanych klastrach, aby zmaksymalizować współpracę, innowacje i wpływ społeczno-środowiskowy. Każdy klaster spółdzielczy jest ukierunkowany na konkretny sektor i wspiera swe spółdzielnie członkowskie w ułatwianiu dostępu do ich produktów lub usprawnianiu praktyk zarządzania.

3.16. Spółdzielnie służą jako kluczowy mechanizm eliminowania niedoskonałości rynku poprzez priorytetowe traktowanie zbiorowego podejmowania decyzji i sprawiedliwej dystrybucji zasobów, dzięki czemu zapewniają dostępność podstawowych towarów i usług mimo pogorszenia koniunktury gospodarczej. Wzmacniają pozycję pracowników i przyczyniają się do stabilizacji zatrudnienia w sektorach o wysokiej zmienności. Dzięki reinwestycji zysków i koncentracji na długoterminowej stabilności, a nie na krótkoterminowych zyskach udziałowców spółdzielnie budują odporność na niestabilnych rynkach.

3.17. W ostatnich latach przedsiębiorstwa typu start-up coraz częściej stosują modele spółdzielcze, ponieważ współwłasność sprzyja otwartym innowacjom i sprawiedliwemu podziałowi zysków. Te nowoczesne spółdzielnie typu start-up wykorzystują narzędzia cyfrowe do decentralizacji procesu decyzyjnego, co sprawia, że są one zarówno elastyczne, jak i konkurencyjne w powstających gałęziach przemysłu. Zasada wzajemnej współpracy umożliwia spółdzielniom wspólną realizację projektów, uwspólnienie zasobów, uzyskiwanie korzyści skali i wymianę wiedzy; w połączeniu z narzędziami cyfrowymi zapewnia ona zasadniczą przewagę konkurencyjną.

4. **Wkład spółdzielni we wspólny dobrobyt i konkurencyjność przemysłową UE sprzyjającą włączeniu społecznemu**

4.1. Jedną z najbardziej interesujących i udanych praktyk w zakresie restrukturyzacji przemysłu i utrzymania miejsc pracy jest wykup pracowniczy, czyli przeniesienie własności przedsiębiorstw na pracowników w ramach modelu spółdzielczego.

4.2. Wykup pracowniczy obejmuje proces restrukturyzacji, w którym pracownicy nabywają większość lub całość udziałów własnościowych w zatrudniającym ich przedsiębiorstwie i w rezultacie stają się jego współwłaścicielami. Najczęściej ma to miejsce w celu ratowania przedsiębiorstw przed zamknięciem i utrzymania miejsc pracy.

4.3. Wykup pracowniczy może również służyć do radzenia sobie z wyzwaniami związanymi z transformacją i sukcesją w dobrze funkcjonujących przedsiębiorstwach, zazwyczaj rodzinnych MŚP. Obserwuje się to przede wszystkim we Francji, gdzie „przyczyny stosowania wykupu pracowniczego nie zawsze, a wręcz rzadko są związane ze złymi wynikami ekonomicznymi”. W badaniu ([4]) na ten temat stwierdzono również, że „może to wynikać z wejścia (właścicieli) w wiek emerytalny lub (ich) gotowości do zmiany kariery zawodowej”.

([4]) https://www.fi-compass.eu/esfplus/workers-buyout.

4.4. Mimo pozytywnego społeczno-gospodarczego wpływu wykupu pracowniczego na ratowanie miejsc pracy, na wiedzę fachową lub umiejętności oraz dochody w Europie, należy podkreślić istotne przeszkody w stosowaniu tego rozwiązania: luki regulacyjne, brak odpowiednich ram prawnych i mechanizmów wsparcia, brak rozwiązań finansowych, niewypracowany model lewarowanego wykupu pracowniczego, ograniczone zainteresowanie ze strony banków komercyjnych, a także niewystarczająca znajomość modelu spółdzielczego wśród specjalistów zajmujących się likwidacją lub przenoszeniem przedsiębiorstw. Federacje spółdzielcze zapewniają jednak pomoc techniczną, w tym doradztwo, szkolenia dla przyszłych pracowników-właścicieli i wsparcie finansowe, które mają kluczowe znaczenie dla powodzenia takich wykupów i zmniejszenia związanego z nimi ryzyka dla pracowników. Państwa członkowskie powinny w większym stopniu wykorzystywać dotacje z EFS+ do wspierania usług doradczych i pomocy technicznej w dziedzinie wykupu pracowniczego.

4.5. Należy wdrożyć dodatkowe środki wspierające wykupy pracownicze: bezpośrednie mechanizmy finansowe pomagające pracownikom inwestować w przedsiębiorstwa w kryzysie lub niemające następców; zwiększenie zdolności federacji spółdzielczych do udzielania większego wsparcia finansowego poprzez kapitał własny i quasi-kapitał oraz tworzenia konkretnych gwarancji; interwencje finansowe władz regionalnych uzupełniające kapitał pracowniczy i wsparcie finansowe spółdzielni; bodźce podatkowe do przeprowadzania wykupu pracowniczego; preferencyjne uprawnienia dla pracowników w celu zapewnienia im najlepszych warunków do złożenia oferty przejęcia przedsiębiorstwa stojącego w obliczu zamknięcia.

5. **Wpływ na miejsca pracy, kształcenie, umiejętności, transformację i technologię**

5.1. Przedsiębiorczość spółdzielcza tworzy więcej miejsc pracy niż tradycyjna przedsiębiorczość. Na przykład w Hiszpanii ponad połowa z 3 207 580 przedsiębiorstw (53,6 %) nie zatrudnia pracowników. Natomiast tylko 21,21 % spółdzielni nie ma pracowników (głównie w budownictwie i handlu). Ponadto 35,55 % spółdzielni zatrudnia co najwyżej dwóch pracowników, co jest wyższym wynikiem niż 27,99 % w przypadku tradycyjnych przedsiębiorstw, a 19,08 % zatrudnia od trzech do pięciu pracowników, podczas gdy w pozostałych przedsiębiorstwach odsetek ten wynosi 9,65 % ([5]). Chociaż te dane mogą się różnić w zależności od kraju, pokazują ogólną tendencję modelu spółdzielczego do większego skupienia się na tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy.

5.2. W raporcie Draghiego na temat konkurencyjności uznano potrzebę zlikwidowania niedoboru kwalifikacji w strategicznych sektorach przemysłu. Przyświecająca spółdzielniom zasada „kształcenie, szkolenie i informowanie" odzwierciedla ich dążenie do zapewnienia kształcenia i szkolenia ich członkom i pracownikom. Spółdzielnie stawiają na uczenie się przez całe życie, co umożliwia pracownikom elastyczne reagowanie na zmiany.

5.3. Międzynarodowy Związek Spółdzielczy w swoich zasadach spółdzielczości za jedną z głównych wartości leżących u podstaw istnienia i funkcjonowania spółdzielni uznaje troskę o społeczność: „Spółdzielnie działają na rzecz zrównoważonego rozwoju swoich społeczności, realizując kierunki polityki zatwierdzane przez ich członków". Podkreśla to, że spółdzielnie są szczególnie predysponowane do wspierania rozwoju lokalnego i potrójnej transformacji (ekologicznej, cyfrowej i przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym), ponieważ ich ukierunkowane na społeczność, zrównoważone podejście do biznesu jest zgodne z zasadami gospodarki cyrkularnej.

5.4. Spółdzielnie przemysłowe mają potencjał, by stymulować rozwój gospodarki opartej na społeczności, przyczyniając się do oddolnego rozwoju czystego i inkluzywnego przemysłu w całej UE. W związku z tym zachęcamy instytucje UE do pełnego uznania roli, którą spółdzielnie mogą odgrywać w realizacji nowych inicjatyw przewidzianych w Pakcie dla czystego przemysłu.

5.5. Rosnące znaczenie sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego w przemyśle sprawia, że dostęp do danych, ich przechowywanie i zarządzanie nimi jest niezbędne i jest ważne ze strategicznego punktu widzenia. Z tego powodu spółdzielnie oparte na danych będą zyskiwać coraz większe znaczenie w zarządzaniu przemianami przemysłowymi. Tworzenie spółdzielni w celu zarządzania danymi i ich wymiany służyłoby interesom ludzi (pracowników, konsumentów, przedsiębiorców) oraz MŚP, którzy samodzielnie nie byliby w stanie uzyskać dostępu do dużych ilości danych ani ich przetwarzać.

5.6. Spółdzielnie faktycznie wydają się szczególnie dobrze predysponowane do zarządzania działalnością pośredniczącą oraz do organizowania wymiany i udostępniania danych między przedsiębiorstwami. W zakresie zarządzania danymi spółdzielnia umożliwia bowiem zbieżność interesów osób, których dane dotyczą, z interesami spółdzielni posiadającej dane, w tym przypadku należącej również do tych samych osób, których dane dotyczą. Te formy umożliwiałyby zatem wspólne zarządzanie partycypacyjne obywateli, przedsiębiorstw i przedsiębiorców.

([5]) Situación del Cooperativismo en España en 2023.

5.7. Spółdzielnie przemysłowe mogą wykorzystać swoje relacje ze społecznością lokalną w celu zaangażowania się w budowanie symbiozy przemysłowej, w której odpady lub produkty uboczne z jednej branży lub spółdzielni przemysłowej mogą służyć jako czynniki produkcji dla innej. Sprzyja to efektywnemu gospodarowaniu zasobami, redukcji odpadów oraz oszczędności energii, wody i materiałów. By wspierać spółdzielnie przemysłowe w przyjmowaniu tych praktyk, instytucje unijne i krajowe powinny uwzględnić konkretne strategie polityczne: bodźce podatkowe wdrażane na szczeblu lokalnym lub gminnym, ulgi podatkowe dla nowo utworzonych spółdzielni, subsydia, dotacje lub inne nisko oprocentowane finansowanie, wsparcie regionalnych platform dzielenia się wiedzą, a także inwestycje gminne i regionalne w infrastrukturę (taką jak wspólne kompleksy przemysłowe, strefy ekoprzemysłowe, zakłady przetwarzania/recyklingu odpadów, ośrodki logistyki zwrotnej itp.).

5.8. Spółdzielnie przemysłowe mogą odgrywać szczególną rolę w rozwoju regionalnym, wspierając wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. Stosowane w nich zasady demokratycznego zarządzania zapewniają reinwestowanie zysków na poziomie lokalnym, co wzmacnia gospodarkę regionalną, sprzyja spójności społecznej i tworzy zatrudnienie. Dzięki priorytetowemu traktowaniu zrównoważonego rozwoju w perspektywie długoterminowej spółdzielnie promują odporność lokalnego przemysłu i zachęcają do innowacji lokalnych i regionalnych w przemyśle. Należy to uwzględnić w strategiach politycznych UE, w tym w funduszach spójności, finansowaniu dostosowanym do potrzeb oraz zachętach na szczeblu lokalnym lub regionalnym, które przyczyniają się do wzrostu regionalnego i lokalnego, zatrudnienia i rozwoju.

5.9. Wśród wyzwań wskazanych przez same spółdzielnie znajduje się kwestia braku wiedzy na temat spółdzielni. EKES zachęca instytucje UE, w tym Europejski Komitet Regionów, a także podmioty krajowe do nadania priorytetu edukowaniu na temat modelu spółdzielczego w edukacji biznesowej oraz do zapoznawania praktykantów, ogółu osób uczących się, studentów i młodzieży z zasadami i działalnością spółdzielni. Należy do tego bardziej systematycznie wykorzystywać zwłaszcza program Erasmus+. Powinien on wspierać kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) na temat modelu biznesowego spółdzielni. Mogłoby to obejmować opracowywanie specjalnych staży i możliwości mobilności w przedsiębiorstwach spółdzielczych w całej UE.

5.10. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozwój wiedzy na temat spółdzielni w szkolnictwie wyższym, aby umożliwić studentom dokonywanie świadomych wyborów dotyczących spółdzielczej przedsiębiorczości jako możliwości kariery. Należy położyć większy nacisk na promowanie modelu spółdzielczego wśród przedsiębiorstw typu start-up i młodych przedsiębiorców. Ten model trzeba propagować w przyszłej Unijnej strategii na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i scale-up.

5.11. Kształcenie z zakresu prowadzenia działalności w formie spółdzielczej należy włączyć do szkoleń realizowanych przez krajowe i lokalne organizacje wspierające przedsiębiorstwa, aby zwiększyć atrakcyjność tego sektora dla rozwoju biznesu. Rozpowszechnianie informacji jest też ważne wśród ogółu społeczeństwa i przedstawicieli sektora prywatnego (banki, instytucje finansowe, administracja publiczna), a także w ramach stowarzyszeń branżowych lub biznesowych.

Bruksela, dnia 3 grudnia 2025 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Séamus BOLAND